

магістранта та професійному вдосконаленню майбутнього фахівця, що є вкрай необхідним для підготовки конкурентоспроможного фахівця.

Список літератури: 1. Гура Т. В. Впровадження дистанційного навчання в освітньому процесі сучасного університету: Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я. Тези доповідей XXVI МНПК MicroCAD – 2020, 29 жовтня 2020: у 4 част., Ч. IV / за ред. проф. Сокола Є. І.- Х.: НТУ «ХПІ». 2. Романовський О. Г., Бондаренко В. В. Гура Т. В., Книш А. Є.: Теорія і практика формування лідера : навчальний посібник .Х. «Друкарня Мадрид», 2017. 100 с. 3. Романовський О. Г., Резнік С. М., Гура Т. В., Панфілов Ю. І., Головешко Б. Р., Бондаренко В. В. Лідерські якості в професійній діяльності Харків: ФОП Панов А. М., 2017. 144 с.

Bibliography (transliterated): 1. Hura T. V. Vprovadzhennia dystantsijnoho navchannia v osvith'omu protsesi suchasnoho universytetu: Informatsijni tekhnolohii: nauka, tekhnika, tekhnolohiia, osvita, zdorov`ia. Tezy dopovidej XXVI MNPK MicroCAD – 2020, 29 zhovtnia 2020: u 4 chast., Ch. IV / za red. prof. Sokola Ye. I.- Kh.: NTU «KhPI». 2. Romanovs'kyj O. H., Bondarenko V. V. Hura T. V., Knysh A. Ye.: Teoriia i praktyka formuvannia lidera : navchal'nyj posibnyk .Kh. «Drukarnia Madryd», 2017. 100 p. 3. Romanovs'kyj O. H., Reznik S. M., Hura T. V., Panfilov Yu. I., Holoveshko B. R., Bondarenko V. V. Liders'ki iakosti v profesijnij diial'nosti Kharkiv: FOP Panov A. M., 2017. 144 p.

УДК 338.2

Зиза О. О.

м. Кривий Ріг, Україна

СПРАВЕДЛИВІСТЬ У СИСТЕМІ ЦІННОСТЕЙ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ПІДПРИЄМЦЯ

У сучасному українському суспільстві все частіше ставиться питання про особисту відповідальність кожного індивіда не лише за життя та добробут свій і своєї родини, але й за загальний також. Зміна суспільного ладу, за якого первинним було суспільне, а індивідуальне – другорядним, призвела до зміни світогляду, розширення можливостей. І тим самим індивідуальне стало на перше місце, а суспільне на останнє у системі пріоритетів сучасного українця. Проте досвід розвинутих країн і сучасна загальносвітова криза, викликана пандемією, доводить необхідність пошуку балансу між власними та суспільними інтересами, що відображається у соціальній відповідальності кожного суб'єкта економічних відносин. Тому дослідження системи цінностей сучасного підприємця та ролі справедливості у реалізації ним власної соціальної відповідальності є надзвичайно актуальним.

У навчальній та науковій літературі соціальну відповідальність найчастіше визначають як «соціальне явище, що являє собою добровільне та свідоме виконання, використання і дотримання суб'єктами суспільних відносин, приписів, соціальних норм, а у випадку їхнього порушення - застосування до порушника заходів впливу, передбачених цими нормами» [1]. А з точки зору сталого розвитку як «волевиявлення, яке визначається певною поведінкою щодо дотримання усвідомлених обмежень та соціальних норм, гарантує безпеку та прогресивний розвиток, забезпечує узгодження інтересів суб'єктів, задіяних у суспільних відносинах та управлінні ними» [2].

Соціальна відповідальність індивіда може проявлятися у різних формах, серед яких слід виділити його «безпосередню соціальну відповідальність». Ця форма обумовлюється «внутрішніми якостями, здатностями і установками - совість, достоїнство, любов до ближнього, солідарність, справедливість, гідність, співчуття тощо» [1].

Підприємець є самостійною, незалежною особою, який реалізує свій приватний інтерес та прагне прибутку. В той же час, вступаючи у соціальні відносини, він керується певними етичними нормами та цінностями. Останні визначаються як глибокі переконання, установки, надання переваг певним діям, що для людини є правильними та важливими.

Слід зазначити, що згідно із теорією соціальної дії Телкотта Парсонса (див. рис.1) «норми, цінності та ідеї» примусово діють на актора, у даному випадку підприємця, у його виборі засобів для досягнення своїх цілей, тобто є необхідними. Джерело [3]

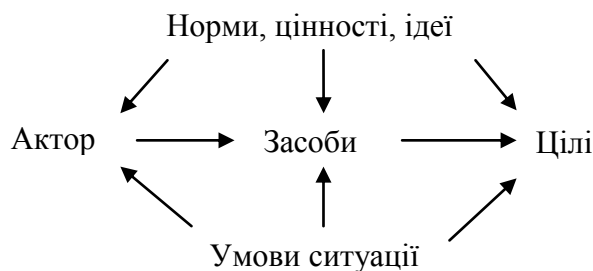
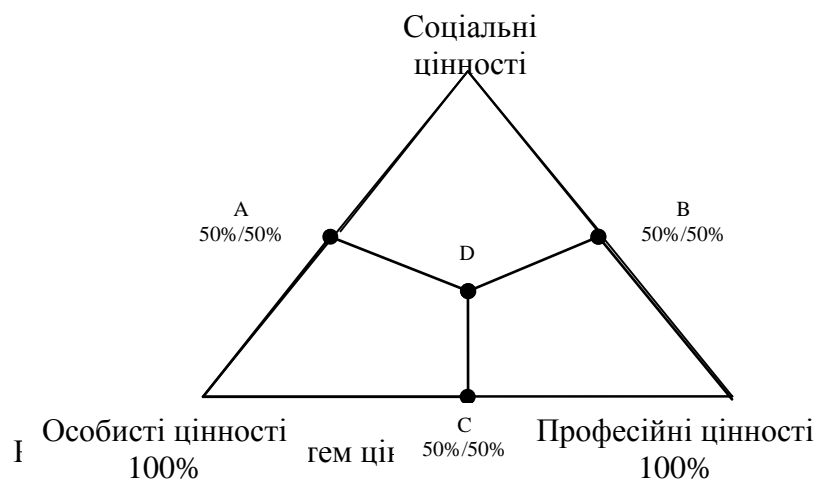

Рис. 1. Візуалізація теорії соціальної дії Телкотта Парсонса

На нашу думку, у контексті дослідження вартою уваги є думка Ахмада Фахіма Дідара, що підприємництво (успішне особливо) базується на так званому трикутнику цінностей (рис. 2), а точніше систем цінностей – особисті (чесність, пристрасть, рішучість та впевненість), професійні (здорова конкуренція, самовизначення робочого середовища, а також виконання правильних речей, дотримуючись закону і порядку) та соціальні цінності [4]. Щодо соціальних цінностей, то вони проявляються у: 1) створенні продуктів або послуг, які приносять користь суспільству і сприяють вирішенню проблем, які в іншому випадку не

можуть бути вирішені; 2) інвестуванні більше грошей у корпоративну соціальну відповідальність (КСВ), підтримуючи соціальну справу, в яку вірить підприємець[4].

І лише збалансованість цих цінностей у поведінці підприємця може призвести до його економічного процвітання та розвитку.

*Створено на основі [4,5]

Розглянемо рис. 2, основою якого є ціннісний трикутник національної політичної культури, запропонований Рудакевичем О.[5], і трикутник цінностей Ахмада Фахіма Дідара[4]. Точки А, В, С, розміщені по сторонах трикутника, показують попарне, відносно рівне співвідношення цінностей різних систем – по 50% з кожної системи. Але лише у точці D зазначені системи цінностей, якими має оперувати підприємець, об'єднуються у єдиній взаємодії, тобто приблизно по 33,3% кожний. І лише в цій точці гармонізуються усі дії успішного, соціально відповідального підприємця.

Первинними для підприємця як для будь-якого індивіда є особисті цінності, серед яких найбільш важливими, на нашу думку, є чесність і справедливість. Вони проявляються у його комунікації із соціумом, від них залежить його репутація, його майбутнє у бізнесі.

Взагалі справедливість є важливою темою досліджень філософів, психологів, соціологів та науковців багатьох інших напрямків, зокрема економічного. У економіці справедливість розглядають переважно у контексті розподілу ресурсів, товарів (робіт, послуг), доходів(прибутків) на мікрорівні і на макрорівні. Найчастіше можна зустріти таке поняття як соціальна справедливість, яке переважно протиставляється ефективності економіки (Парето-ефективність) в межах розподілу ресурсів. Проблему справедливості у кожній державі вирішують по своєму, використовуючи один з таких підходів як егалітарний, утилітарний, ролзівський та ліберальний. Ці підходи відрізняються в залежності від політики, яку провадять на державному рівні стосовно економічних суб'єктів.

Особливої уваги заслуговує теорія справедливості - A Theory of Justice - Дж. Ролза (John Rawls), яка є основою так званого ролзівського підходу.

Дж. Ролз зосереджувався на правовому аспекті справедливості і прирівнював до неї чесність. Він вважав, що усі мають притримуватися двох принципів справедливості: 1) рівні права кожної людини, незалежно від її забезпеченості; 2) економічна нерівність може бути виправдана лише покращенням положення найменш незахищених верств населення[3,6].

Також слід згадати теорію справедливості або теорію неупередженості - Equity Theory - Дж. Адамса (John Adams). Дж. Адамс розглядав справедливість з економічної точки зору, а саме через співвідношення зусиль та винагород індивідів за виконання певної роботи у порівнянні з іншими індивідами[3].

Наведені підходи досить дискусійні, проте вони охоплюють широкий спектр взаємодії підприємця із соціумом.

Зважаючи на вищезазначені підходи, справедливість у системі цінностей соціально відповідального підприємця має проявлятися у незаангажованому відношенні до державних органів, партнерів, колег. Особливої уваги також вимагає відношення до працівників, а саме виважений підхід до оплати їхньої праці.

Список літератури: 1. Соціальна відповідальність. [конспект лекцій для студентів спеціальності 056 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання] / уклад. О. М. Шубалий. – Луцьк : Луцький НТУ, 2016. – 53 с. 2. Shubaliy, O.M. (Ed.). (2016). Social responsibility. Lectures for students in speciality 056 "International Economic Relations" full-time and part-time. Lutsk: Lutsk NTU. [in Ukrainian]. 3. Охріменко О. О. Соціальна відповідальність. Навч. посіб. / О. О. Охріменко, Т. В. Іванова – К.:Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», 2015. – 180 с. 4. Okhrimenko, O.O., Ivanova, T.V. (2015). Social responsibility. Textbook. K.: National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute". [in Ukrainian]. 5. Wikipedia - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> 6. Wikipedia - Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> [in Ukrainian]. 7. Ahmad Fahim Didar (2019) Entrepreneurship, a Triangle of Values! Retrieved from: <https://www.startupgrind.com/blog/entrepreneurship-a-triangle-of-values-1/> 8. Рудакевич О. Ціннісний трикутник національної політичної культури // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. - 2018. - Вип.49. – С. 220 – 231. - Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rudakevych_tsinnisnyi.pdf 9. Rudakevych, O. (2018). Value triangle of national political culture. Scientific notes of IPIEND. IF Kuras NAS of Ukraine, Issue 49, 220-231. –Retrieved from: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rudakevych_tsinnisnyi.pdf [in Ukrainian]. 10. Косік А.Ф. Мікроекономіка: Навчальний

посібник /А. Ф. Косік, Г. Е. Гронтковська - К.: Центр навчальної літератури, 2004.- 416с. [in Ukrainian]. 11. Kosik, A. F., Grontkovska G. E. (2004). Microeconomics. Textbook. K. : Center for Educational Literature. [in Ukrainian]

Bibliography (transliterated): 1. Sotsial'na vidpovidal'nist'. [konspekt leksij dlia studentiv spetsial'nosti 056 «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny» dennoi ta zaochnoi form navchannia] / uklad. O.M. Shubalyj. – Luts'k : Luts'kyj NTU, 2016. – 53 p. 2. Shubaliy, O. M. (Ed.). (2016). Social responsibility. Lectures for students in speciality 056 "International Economic Relations" full-time and part-time. Lutsk: Lutsk NTU. [in Ukrainian]. 3. Okhrimenko O.O. Sotsial'na vidpovidal'nist'. Navch. posib. / O. O. Okhrimenko, T. V. Ivanova – K.:Natsional'nyj tekhnichnyj universytet Ukrainy «Kyivs'kyj politekhnichnyj instytut», 2015. – 180 p. 4. Okhrimenko, O. O., Ivanova, T. V. (2015). Social responsibility. Textbook. K.: National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute». [in Ukrainian]. 5. Wikipedia – Access mode: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> 6. Wikipedia - Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> [in Ukrainian]. 7. Ahmad Fahim Didar (2019) Entrepreneurship, a Triangle of Values! Retrieved from: <https://www.startupgrind.com/blog/entrepreneurship-a-triangle-of-values-1/> 8. Rudakevych O. Tsinnisnyj trykutnyk natsional'noi politychnoi kul'tury // Naukovi zapysky IPIEND im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy. - 2018. - Vyp. 49. – P. 220 – 231. - Rezhym dostupu: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rudakevych_tsinnisnyi.pdf pdf 9. Rudakevych, O. (2018). Value triangle of national political culture. Scientific notes of IPIEND. IF Kuras NAS of Ukraine, Issue 49, 220 – 231. - Retrieved from: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rudakevych_tsinnisnyi.pdf [in Ukrainian]. 10. Kosik A.F. Mikroekonomika: Navchal'nyj posibnyk / A. F.Kosik, H. E. Hrontkovs'ka - K.: Tsentr navchal'noi literatury, 2004. – 416 p. [in Ukrainian]. 11. Kosik, A. F., Grontkovska G. E. (2004). Microeconomics. Textbook. K. : Center for Educational Literature. [in Ukrainian]

Зиза О.О.

СПРАВЕДЛИВІСТЬ У СИСТЕМІ ЦІННОСТЕЙ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ПІДПРИЄМЦЯ

У статті наведено основні системи цінностей підприємця – особисті, професійні та соціальні, доведено необхідність їхньої єдиної взаємодії. Розглянуто ряд економічних підходів до справедливості. Визначено, яким чином має проявлятися справедливість у системі цінностей соціально відповідального підприємця.

Ключові слова: соціальна відповідальність, підприємець, цінності, система цінностей, справедливість.

Zyza O.O.

FAIRNESS IN THE SOCIALLY RESPONSIBLE ENTREPRENEUR VALUES SYSTEM

The main entrepreneur's values systems - personal, professional and social - are presented in the article. The necessity of their common interaction is proved. A number of economic approaches to fairness are considered. It is defined, how fairness should be shown in the socially responsible entrepreneur's values systems.

Keywords: social responsibility, entrepreneur, values, values system, fairness.

Зыза Е.А.

СПРАВЕДЛИВОСТЬ В СИСТЕМЕ ЦЕННОСТЕЙ СОЦИАЛЬНО ОТВЕТСТВЕННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЯ

В статье приведены основные системы ценностей предпринимателя - личные, профессиональные и социальные, доказана необходимость их единого взаимодействия. Рассмотрен ряд экономических подходов к справедливости. Определено, каким образом должна проявляться справедливость в системе ценностей социально ответственного предпринимателя.

Ключевые слова: социальная ответственность, предприниматель, ценности, система ценностей, справедливость.

УДК 304.44+353

*Кабачек В. В.
м. Харків, Україна*

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРИСТОСУВАНСТВА У ПЕРШІ РОКИ ПІСЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОГО РЕЖИМУ: НА ПРИКЛАДІ КЕРІВНИЦТВА ОБ'ЄДНАННЯ «ДУНСУКНО» (ЗАМАТЕРІАЛАМИ ДПУ)

Конформізм або пристосуванство, з досить давніх часів є важливою рисою суспільного життя. Його феномен вже давно став предметом численних досліджень – як вітчизняних, так і зарубіжних науковців [див., напр.: 1, 5-10].

Варто відзначити, що подібна поведінка має досить тривалі історичні прецеденти. Зрозуміло, різка зміна політичного режиму тягне за собою відповідні зміни у поведінці суб'єктів, що продовжують своє існування у нових історичних умовах. З цієї точки зору